

ชื่อเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมกรรมก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการให้ความรู้ในการดูแล ผู้ป่วย กลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับ ตามหลักฐานเชิงประจักษ์ของบุคลากรพยาบาลโรงพยาบาลฝักไ้

ชื่อผู้วิจัย นางสาวปติตตา สุภารส และ นางสาวกรณวิภา หาญมุงุธรรม

หน่วยงาน โรงพยาบาลฝักไ้ อำเภอฝักไ้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แผลกดทับเป็นปัญหาสำคัญที่พิสูจน์ให้เห็นถึงคุณภาพการดูแล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ป่วยที่จำกัดการเคลื่อนไหวจากสภาพการเจ็บป่วย เช่น ผู้ป่วยหนัก ผู้ป่วยอัมพาต ผู้ป่วยสูงอายุ กลุ่มผู้ป่วยไม่รู้สึกรู้ตัว เป็นต้น การมีปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับมีทั้งปัจจัยภายใน เช่น อายุ ภาวะทุพโภชนาการ โรคเดิมของผู้ป่วย ปัจจัยภายนอก เช่น แรงกด แรงเสียดทาน ความเปียกชื้น และการรักษาที่ทำให้ความสามารถในการเคลื่อนไหวลดลง ในประเทศสหรัฐอเมริกาความชุกของการเกิดแผลกดทับสูงถึงร้อยละ ๒.๐-๔.๐ (Berczak, Barnett, Childs, & Bosley, ๑๙๙๗) สำหรับการศึกษาในประเทศไทยในโรงพยาบาลทั่วไปมีผู้ป่วยร้อยละ ๘.๕ เกิดแผลกดทับในระดับความรุนแรงต่างๆ ประเมินได้ว่าแต่ละปีจะมีผู้ป่วยแผลกดทับ ๒๖๐,๐๐๐ – ๓๔๐,๐๐๐ ราย (สมหวัง ด่านชัยวิจิตร , ๑๙๙๕) โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ปี ๒๕๔๑พบความชุกของแผลกดทับร้อยละ ๒๒.๐(อภิชนา ไผ่วิมล และกัลยาณี ยาวิลละ, ๒๕๔๑)การเกิดแผลกดทับจะทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ป่วย เกิดความทุกข์ทรมาน การรักษา ที่ยุ่งยากซับซ้อน ทำให้ต้องอยู่โรงพยาบาลนานขึ้น เสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้นและที่สำคัญคือเกิดการติดเชื้อที่แผลกดทับอาจทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตได้

แนวคิดการปฏิบัติตามหลักฐานความรู้เชิงประจักษ์ (Evidence-Based Practice) เป็นแนวคิดการปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติโดยอาศัยหลักฐานหรือความรู้เชิงประจักษ์ที่เป็น Good Practice หรือ Best Practice จึงน่าจะเป็นวิธีการที่ได้ผลดีที่สุดและมีความเสี่ยงน้อยที่สุด ทั้งนี้ต้องกระทำอย่างเป็นระบบ (พิกุล นันทชัยพันธุ์, ๒๕๔๗) โรงพยาบาลฝักไ้เป็นโรงพยาบาลขนาด ๓๐เตียง จากผลการเฝ้าระวังการเกิดการเกิดแผลกดทับ ย้อนหลัง ๓ ปี ๒๕๕๓,๒๕๕๔ และ ๒๕๕๕ พบอัตราการเกิดแผลกดทับ ๙.๗๖ ,๒๒.๘๓และ ๒๕.๗๙ ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มการเกิดสูงขึ้นทุกปี ผู้วิจัยสนใจจะนำวิธีการที่จะทำให้บุคลากรปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยคาดว่าจะส่งเสริมให้บุคลากรในโรงพยาบาล ฝักไ้มีความรู้และปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ในการป้องกันการเกิดแผลกดทับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีการเสริมแรงของฮัลล์ (Hull's reinforcement)ซึ่งฮัลล์มีแนวคิดว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองโดยมีการเสริมแรง(reinforcement) เป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการให้ความรู้ ในการดูแลผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับตามหลักฐานเชิงประจักษ์ ของบุคลากรพยาบาลโรงพยาบาลฝักไถ่

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) ชนิดหนึ่งกลุ่มวัดก่อนและหลัง (one group pretest-posttest design) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการให้ความรู้ ในการดูแลผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับตามหลักฐานเชิงประจักษ์ ของบุคลากรพยาบาลโรงพยาบาลฝักไถ่ ตั้งแต่เดือน ตุลาคม ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยเปรียบเทียบความรู้ และพฤติกรรมการปฏิบัติที่ถูกต้องของบุคลากรพยาบาล ตามหลักฐานเชิงประจักษ์ในการป้องกันการเกิดแผลกดทับ ระหว่างก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการให้ความรู้ ตามหลักฐานเชิงประจักษ์ กลุ่มประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ บุคลากรพยาบาลที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยใน ๙ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบบันทึกการสังเกต แบบวัดความรู้ และแผนการอบรมให้ความรู้ พร้อมทั้งคู่มือในการป้องกันการเกิดแผลกดทับ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา จากผู้ทรงคุณวุฒิ ๓ ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบบันทึกการสังเกตเท่ากับ .๙๔ ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดความรู้เท่ากับ .๙๗ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้เท่ากับ .๗๑

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรพยาบาลมีอายุเฉลี่ย ๓๗.๒๒ ปี ได้รับความรู้หรือการอบรมในการป้องกันการเกิดแผลกดทับ ร้อยละ ๕๕.๕๖ มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยในเฉลี่ย ๑๕.๗๘ ปี ภายหลังจากใช้โปรแกรมการให้ความรู้ ตามหลักฐานเชิงประจักษ์ บุคลากรพยาบาลที่ศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เพิ่มขึ้น จาก ๘.๐๐ คะแนน เป็น ๑๗.๕๖ คะแนน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ และจากการสังเกตการปฏิบัติในการป้องกันการเกิดแผลกดทับแบบมาตรฐาน หลังได้รับโปรแกรมการให้ความรู้ของบุคลากรพยาบาลโรงพยาบาลฝักไถ่ ถูกต้องเพิ่มขึ้นในหมวดกิจกรรม คือ หมวดการดูแลทั่วไปหมวดการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับยา และหมวดการดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหาการควบคุมการขับถ่ายอุจจาระ/ปัสสาวะ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๐๑ ส่วนในหมวดการดูแลด้านอาหารและหมวดการดูแลผู้ป่วยที่ใช้อุปกรณ์ต่างๆ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในงานประจำ

๑. โรงพยาบาลชุมชน ควรมีการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ในการเกิดแผลกดทับแบบมาตรฐาน โดยการใช้หลายวิธีร่วมกัน ได้แก่ การอบรมให้ความรู้พร้อมทั้งแจกคู่มือ การให้ข้อมูลย้อนกลับ ทั้งนี้ควรมีการกระตุ้นและส่งเสริมการปฏิบัติที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง จะทำให้บุคลากรมีความรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้อง

๒. ควรปรับปรุงแบบฟอร์มการประเมินสมรรถนะรับใหม่ ให้ครอบคลุมการประเมินคะแนนตามแบบประเมินของบราเดน

บทเรียนที่ได้รับ

สามารถนำความรู้ที่ได้จากการทบทวนหลักฐานเชิงประจักษ์ มาใช้ในโรงพยาบาลชุมชน บุคลากรพยาบาลมีความรู้ในการดูแล และนำความรู้มาปฏิบัติแก่ผู้ป่วย ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิต

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ผู้บริหารและบุคลากรพยาบาลให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

การสนับสนุนที่ได้รับ

ได้รับการสนับสนุนจากผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายการ หัวหน้าพยาบาล และพยาบาลหอผู้ป่วยในทุกท่าน รวมทั้งการดูแลอย่างดี ของทีมพี่เลี้ยงโรงพยาบาลเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา